

Цвірло О.
магістрант II курсу
спеціальності 242 Туризм
Науковий керівник – доц. Царик П. Л.

РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПРИМІСЬКОЇ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ЗОНИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розгляд туризму як інструменту соціально-економічного розвитку особливо актуальний з позиції регіонального підходу. Тому виникає необхідність дослідити потенціал окремих регіонів та напрями покращення та ефективності його використання. Не зважаючи на достатню кількість наукових розвідок, присвячених Одеській області, питання функціонування рекреаційного комплексу в цьому регіоні і далі залишається актуальним, особливо в умовах останнього десятиліття.

Питання рекреаційного зонування Одеської області розглядалося в дослідженнях О. Ніколаєвої та В. Сича [1, 2, 3].

В південно-західній частині Одеської області, за рекреаційним районуванням О. Ніколаєвої, розташовується Приміська рекреаційна зона [1, 2]. Її природно-географічною основою є середньостепова ландшафтна підзона степової зони. Приміська рекреаційна зона в значній мірі формується під впливом Одеси та її супутників-портово-промислових центрів, вона охоплює межі Овідіопольської, Біляївської, Роздільнянської та Лиманської територіальних громад. Природно-географічні умови сприятливі для літньої рекреаційної діяльності. Тривалість безморозного періоду складає 210 днів на рік, природнокліматичні умови комфортні. Рекреаційний потенціал Приміської рекреаційної зони є дуже потужним (море, лимани, грязі, ропа, мінеральні води) у поєднанні з історико-культурними ресурсами створюють дуже хороші передумови пріоритетного розвитку санаторнокурортного господарства і туризму, орієнтованих на обслуговування як вітчизняних, так і іноземних рекреантів.

За даними на 2021 рік населення Приміської зони становить 65,4% від чисельності всієї Одеської області. На частку міського населення Приміської зони припадає 85,5%. На території Приміської зони найбільша щільність населення спостерігається в Овідіопольській, Біляївській та Роздільнянській територіальних громадах – 43-98 осіб на км². Менша щільність населення в Роздільнянській громаді, де вона складає 32-43 осіб на км². В Приміській рекреаційній зоні спостерігається найбільша кількість населення серед інших розселенських зон та сільського населення (біля 45-55 осіб на 1 км²), що в 1,5 рази перевищує середні значення по області. Мережа

поселень тут досить густа і становить 4,2 населених пунктів на кожні 100 км², що також значно вище середніх значень по області. В приміській розселенській зоні людність сільських населених пунктів перевищує середні значення по області в 1,2 рази і становить 940 осіб. Приміська рекреаційна зона характеризується високими значеннями показників соціально-економічного розвитку, якості життя населення та середніми показниками комфортності середовища проживання.

Приміська рекреаційна зона виділяється значною концентрацією виробничої та соціальної інфраструктури обсяг реалізованих послуг за 2021 рік становить 221,3 млн. грн. У Приміській зоні розташований один з найбільших курортно рекреаційних районів Одещини: Одеський курортно-рекреаційного район, планова ємність якого перевищує 75 тис. місць для організованих рекреантів. Він охоплює територію самої Одеси, Куяльника, Дофінівки, Сичавки – на північному сході, а також Дальник, Кароліно-Бугаз (до Цареградського гирла Дністровського лиману). Санаторно-курортний фонд району включає 27 лікувально-реабілітаційних та лікувально-оздоровчих закладів (18 санаторіїв і 9 санаторіїв-профілакторіїв), а також 80 баз відпочинку. Загальна місткість санаторно-курортних та оздоровчих закладів становить 21,5 тис. місць, у тому числі 9,2 тис. місць у санаторіях і санаторіях-профілакторіях. Більшість закладів розташовано у м. Одеса – це 16 санаторіїв та 7 санаторіїв-профілакторіїв. Крім того, у м. Чорноморськ функціонує санаторій та санаторій-профілакторій, у м. Южне – санаторій-профілакторій, у с. Усатове – дитячий санаторій.

Одеський курортний район відноситься до багатопрофільних і включає різні напрямки медичного лікування, реабілітації та оздоровлення з використанням таких медичних технологій, як пелоїдотерапія (грязелікування), бальнеоводотерапія (водолікування), кліматотерапія та оздоровчий відпочинок. Тут функціонують такі відомі в Україні санаторії, як «Куяльник», «Одеський», «Одеса», «Аркадія», зосереджені унікальні природні об'єкти. Зокрема це Одеський ботанічний сад, регіональний парк «Тилігульський» та значна кількість заказників. Тут зосереджені центри історико-культурної спадщини, а також екскурсійні міста.

Важливе місце в Приміській рекреаційній зоні займає неорганізований відпочинок. Потік неорганізованих відпочиваючих в літній час може значно перевищувати кількість організованих рекреантів. Окремі види неорганізованого відпочинку представлені використанням так званого «вторинного житла» – дач, а також орендованого для відпочинку житла. Площу «вторинного житла»

умовно можна оцінити у 530 тис. дачних місць і понад 700 тис. місць орендованого житла. Цей вид відпочинку ще не має відповідної сфери управління та обслуговування. Це обумовлює надмірне навантаження на морське узбережжя і пляжі, їх інтенсивне забруднення і деградацію. Разом з тим цей тип рекреації, як свідчить досвід інших країн, може бути і необхідним і прибутковим.

Для Приміської рекреаційної зони характерні наступні проблеми розвитку рекреаційного господарства: недостатній розвиток сфери послуг і ринкової інфраструктури для рекреаційно-туристичної діяльності; слабкий менеджмент і маркетинг рекреаційно-туристичної діяльності; незадовільна соціально-екологічна ситуація.

Для подальшого розвитку рекреаційного господарства пропонуються такі заходи: підвищення рівня інноваційності рекреаційного продукту; підвищення рівня професійної підготовки фахівців туристично-рекреаційної сфери з метою доведення рівня якості обслуговування до міжнародних стандартів; забезпечення перепідготовки персоналу рекреаційно-туристичного комплексу з метою забезпечення обслуговування іноземних відвідувачів; створення центрів туристичної інформації з обслуговування туристів та відпочиваючих; сприяння талому розвитку малого бізнесу у туристичній сфері; розвиток інфраструктури та підвищення якості ринку туристичних послуг; модернізація та реконструкція існуючої матеріально-технічної бази об'єктів туристичної інфраструктури, доведення їх оснащення до міжнародних вимог; інвентаризація та впорядкування земель рекреаційного і природоохоронного призначення; екологічний благоустрій ландшафтних парків, природно-заповідного фонду.

Список використаних джерел:

1. Ніколаєва О. І. Рекреаційний господарський комплекс Одеської області. Автореф. ... дис. на здобуття наукового ступеня канд. геог. наук за спеціальністю 11.00.02 – економічна та соціальна географія. Харків, 2018. 20 с.
2. Ніколаєва О. І. Форми територіальної організації рекреаційно-туристичної діяльності у регіоні. *Journal of Education, Health and Sport*. 2015. Vol 5, №3. P. 373-380.
3. Сич В. А. Систематика і оцінка рекреаційно-туристичного потенціалу регіону на засадах географічного середовища та рекреаційних кластерів. Автореф. ... дис. на здобуття наукового ступеня докт. геог. наук за спеціальністю 11.00.02 – економічна та соціальна географія. Одеса, 2021. 40 с.
4. Царик Л., Царик П. Геоекологічні підходи до оцінки ступеня збалансованості природокористування. *Вісник Львівського університету. Серія географічна*. 2009. Випуск 37. С. 43-48.
5. Tsaryk L., Kuzyshyn A., Tsaryk P. Selected Aspects of Ecological Dimensions of Ecotourism Development in the Networks of National Natural and Regional Landscape Parks of Ukraine. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio B – Geographia, Geologia, Mineralogia et Petrographia*. 2020. Vol. 75. P. 161-181.